ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO EK
Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Tiina Haapasalo

MUISTIO

20.10.2016

Eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

HE 161/2016 vp, Hallituksen esitykseksi liikennekaareksi

Liikennekaarella kevennetään sääntelyä, lisätään henkilöliikennepalvelujen kasvua ja markkinaehtoisuutta, edistetään liikennepalvelujen yhdisteltävyyttä ja tehokkuutta sekä alennetaan yhteiskunnalle palveluista syntyviä kustannuksia. Liikennekaareen on koottu yhteen neljän aikaisemman liikennepalveluja koskevan lain säädökset. Liikennekaaren yhteydessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi kolmeatoista muuta lakia.

Liikennekaaren tavoitteet ovat kannatettavia. Liikennekaaressa tehdyillä ehdotuksilla kevennetään henkilö- ja tavaraliikennepalvelujen sääntelyä ja vähennetään yritysten hallinollista taakkaa. Liikenne voi muodostua uudenlaisten palvelujen laaja-alaiseksi kasvualaksi, joka on hyvinvoinnin ja talouden välttämätön edellytys.

Uusien digitaalisten liikennepalvelujen mahdollistaminen

Liikennekaaren keskeinen lainsäädännöllinen uudistus koskee yksityisille toimijoille asetettavaa velvoitetta avata liiketoimintaan liittyviä tietoja avoimessa muodossa. Esityksessä liikennemuodosta riippumatta henkilöliikenteen liikkumispalveluiden tarjoajan on huolehdittava siitä, että liikkumispalvelua koskevat olennaiset ajantasaiset tiedot ovat saatavissa avoimen rajapinnan kautta vapaasti käytettäväksi koneluettavassa vakiotietomuodossa. Olennaiset tiedot sisältävät ainakin reitti-, pysäkki-, aikataulu-, hinta- ja saatavuustiedot. Lisäksi esitetään, että liikennevirasto tarjoaa teknisen palvelun, jolla näiden tietojen toimittaminen voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa.

Tällä esityksellä mahdollistetaan ehjien matkaketjujen muodostaminen ja niihin liittyvän liiketoiminnan kasvu. Liikkumiseen liittyvää dataa ei ole toistaiseksi voitu hyödyntää optimaalisimmalla tavalla johtuen markkinan ja digitaalisten prosessien kehittymisen vaiheesta sekä tiedon yhteensopivuuden puutteista.

Esityksen perusteluissa on aiheellisesti todettu, että liikesalaisuudet ja asiakastiedot jäävät tietoja koskevan avaamisvelvoitteen ulkopuolelle.

Lähtökohtaisesti tietojen avaamisen velvoitteisiin suhtaudutaan varovaisesti, jos ne kohdistuvat yksityisen sektorin toimijoihin ja erityisesti jos ne koskevat liikesalaisuuksia, asiakastietoja tai niiden analysoinnista syntyviä kilpailuetuja. Tietojen avaamisen tulisi ensisijaisesti kohdistua vero- tai muutoin julkisin varoin tuotettuihin tai julkisesti hankittuihin

tietoihin. Liikenteen uusien palvelujen mahdollistamiseksi on kuitenkin liikennekaaressa perusteltua velvoittaa liikennepalvelujen tarjoajat avaamaan oleelliset tiedot koneluettavassa muodossa.

Henkilö- tai tavaraliikennelupien keventäminen

Henkilö- ja tavaraliikenteen markkinoille pääsystä säädetään direktiivillä. Tästä syystä pääosa henkilö- ja tavaraliikennelupaa koskevista säädöksistä säilyy ennallaan liikennekaaressa. Sen sijaan lupiin liittyvistä kansallisista lisävaatimuksista luovutaan (mm. pakettiautolupa, traktorilupa, joukkoliikenteen reitti- ja kutsujoukkoliikennelupa, pakollinen yrittäjäkoulutus). Henkilö- ja tavaraliikenteen yhdistäminen mahdollistuu uudella tavalla, kun säädännöstä poistetaan aiemmat keinotekoiset esteet.

Pakettiautoilta tavaran kuljetuksia tarjoavalta edellytetään kuitenkin rekisteröitymistä Trafin ylläpitämään rekisteriin. Ehdotuksen perusteluissa painotetaan veroviranomaisten tarvetta pystyä varmistamaan verovelvoitteiden hoitaminen.

Henkilö- ja tavaraliikennepalvelujen sääntelyn keventäminen vähentää yritysten hallinollista taakkaa ja tehostaa liikennettä. Kun Trafi valmistelee rekisteriä, sen toivotaan täyttävän myös logistiikka-alaan edellyttämät tietotarpeet ja olevan yhteistyössä alan kanssa. Tällaisia ovat mm. pakettiautolla toimintaa harjoittavan järjestely riskien kattamiseen esimerkiksi kuljetuspalvelussa syntyvien mahdollisten henkilö- tai tavaravahinkojen varalta.

Taksiliikenteen lupakiintiöistä ja hintasäännöstelystä luopuminen

Taksiliikenteen lupakiintiöistä ja hintasäännöstelystä luopuminen parantaa terveen ja toimivan kilpailun edellytyksiä kyytimarkkinassa ja tuo sitä kautta hyötyä kuluttajille ja yhteiskunnalle. Uusien yritysten tulo markkinaan helpottuu. Uudenlaisten palvelujen kehittämiselle syntyy kannuste hinta- ja laatukilpailun kautta.

Tasaveroiset toimintaedellytykset ja velvoitteet

Oleellista hallituksen esityksessä liikennekaareksi on se, että mahdollistetaan uudet toimintamallit ja liikennealan kasvu niin, että kilpailu on tasaveroista kaikkien samanlaisia tuotteita ja palveluja tarjoavien toimijoiden kesken.

Liikennekaaren voimaantuloaika

Liikennekaaren voimaantuloajaksi ehdotetaan 1.7.2018. Puolitoista vuotta on varsin pitkä aika esimerkiksi uusien digitaalisten palvelujen kehittymisen kannalta keskeisten säännösten osalta, kun taas joidenkin lakiehdotuksen sisältämien säännösten osalta pitkä siirtymäaika on perusteltu pidempää sopeutumisaikaa tarvitsevien toimialojen vuoksi.

Säädännön voimaantuloaikaa olisi vielä harkittava porrastettavaksi sen mukaan, kuinka pitkän siirtymäajan eri säännökset perustellusti vaativat. Esimerkiksi tietojen ja tietojärjestelmien yhteen toimivuuden osalta

säädännön aikaisempi voimaantulo nopeuttaisi liikenteen digitaalisten palvelujen syntymistä. Voimaantuloaikoja on viime vuosina porrastettu vastaavasti muissakin lainsäädäntöhankkeissa sen mukaan, millaista sopeutumisaikaa toimijat esimerkiksi eri sektoreilla tarvitsevat, ja kuinka nopeasti yleinen etu edellyttää sääntelyn eri osien tulevan voimaan.